

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การรับผิดชดใช้ค่าเสียหายในการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามพระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ลต ๐๖๐๕/๗๕๖๔ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า ด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เข้าควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ ตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นมา และเนื่องจากมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้กำหนดว่า ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามมาตรา ๕๖ หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดตามมาตรา ๙๖ หรือมาตรา ๙๗ ให้ผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนตามมาตรา ๕๖ หรือผู้ที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้นต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินค่าใช้จ่ายในการให้มีการเลือกตั้งใหม่

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนกฎหมายต้องชดใช้ค่าเสียหายในการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในกรณีตามมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ มีปัญหาข้อกฎหมายเนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ไม่ชัดเจน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเห็นแตกต่างกัน จึงขอหารือตามประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ ๑ กรณีการเรียกร้องค่าเสียหายหากมีผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องรับผิดชอบในการเลือกตั้งใหม่ครั้งเดียวกันหลายคน คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดให้บุคคลเหล่านั้นต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายอย่างลูกหนี้ร่วมกันได้หรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่ ๒ เนื่องจากในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้จัดให้มีการเลือกตั้งตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งทั้งหมด เว้นแต่ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ และเมื่อมีการชดใช้ค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดแล้วให้ตกเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการเลือกตั้งใหม่นั้น ตามมาตรา ๙๙

แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ แต่เนื่องจากมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลไม่ว่าจะเป็นเรื่องในทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งในกรณีนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฟ้องคดีในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งได้หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาปัญหาตามข้อหาดังกล่าว ประกอบกับรับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) แล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่ ๑ เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๙๙^๑ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งต้องไม่เกินค่าใช้จ่ายในการให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับกรณีที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งต้องรับผิดชอบในการเลือกตั้งใหม่ครั้งเดียวกันหลายคน มาตรา ๙๙ ดังกล่าว มิได้กำหนดให้ต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม จึงไม่อาจกำหนดให้บุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายอย่างลูกหนี้ร่วมได้ และเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะพิจารณากำหนดให้บุคคลดังกล่าวแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามจำนวนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงแต่ละรายไป

ประเด็นที่ ๒ เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการแจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนและมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลไม่ว่าจะเป็นเรื่องในทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง ในกรณีที่ผู้ใดกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยถือว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งอาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแทนได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๖^๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

^๑ มาตรา ๙๙ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามมาตรา ๕๖ หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดตามมาตรา ๙๖ หรือมาตรา ๙๗ ให้ผู้ซึ่งกระทำการฝ่าฝืน มาตรา ๕๖ หรือผู้ที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามจำนวนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินค่าใช้จ่ายในการให้มีการเลือกตั้งใหม่

ค่าเสียหายที่ได้รับชดใช้ตามวรรคหนึ่ง ให้ตกเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการเลือกตั้งใหม่นั้น

^๒ มาตรา ๑๖ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้ใดกระทำความผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้มีอำนาจดำเนินการแจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อ

พ.ศ. ๒๕๕๑ อย่างไรก็ตาม ในการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนดังกล่าวก็เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะพิจารณาตามความเหมาะสมต่อไป

ลงชื่อ พรทิพย์ จาละ
(นางสาวพรทิพย์ จาละ)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๕๗

ดำเนินการสอบสวน และให้มีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลไม่ว่าจะเป็นเรื่องในทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง โดยให้ถือว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแทนได้ และให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล อำนาจความสะดวกและเร่งรัดให้การดำเนินคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็วและในการนี้ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง